Chestiunea traducerii

Traducerea reprezintă un act conştient prin care sînt translate dintr-o limbă în alta conţinuturi de gîndire, lingvistice, estetice, afective etc. Ca orice activitate umană cu caracter social şi cultural, traducerea are caracter procesual şi istoric. Trecînd printr-un şir de etape evolutive, precum aceea cvasi-spontană de proces de actualizare în mintea unui vorbitor bilingv sau poliglot a formelor şi conţinuturilor unei limbi diferite de cea maternă - în momentul în care percepe astfel de forme şi conţinuturi -, apoi de activitate sau întreprindere de moment, aleatorie, ocazională sau frecventă, al cărei scop imediat îl constituie înţelegerea minimală şi corectă (între limite acceptate - deoarece actul este dotat cu eficienţă - în cazul în care limba nici unuia dintre cei doi poli nu impune cerinţe speciale), traducerea ca activitate se dezvoltă ca un proces complex, specific uman, în care orice nouă etapă decurge din precedentele, dar fără a anula, neapărat, existenţa acestora.

Întrucît interacţiunile dintre două limbi, cele dintre limbă şi gîndire, precum şi cele dintre limbă şi societate, sînt deosebit de complexe şi pline de felurite solicitări, numai un exerciţiu relativ îndelungat, dublat de o bună cunoaştere a limbilor, societăţilor şi a părţilor necoincidente de gîndire în contact, poate asigura o traducere de calitate. Capacităţile de traducere pe care fiecare limbă şi le dezvoltă - în modul cel mai concret prin indivizii traducători - sînt consecinţe ale unor procese, şi acestea, dotate cu caracter istoric. De aceea, alături de factorii *limbă-ţintă* şi *limbă-sursă*, care, în fapt, înglobează o multitudine de alţi factori, cel puţin pentru perioadele pe care le cîntărim retrospectiv, factorii care de asemenea trebuie avuţi în vedere sînt cei reprezentaţi de către individul traducător, acesta văzut ca un complex activ, şi de către receptor, acesta văzut ca un determinant indirect.

> Orice referire la o perioadă revolută, oricare ar fi aceea, trebuie să ţină seamă de riscurile judecăţilor retrospective cu caracter axiologic. Aceste riscuri decurg din premisele de ordin teoretic extrase de aici, din cauză că o astfel de perspectivă este, în mod ineluctabil, deformantă, precum şi din aplicaţiile ce urmează unor astfel de afirmaţii. Demersul prospectiv, diacronic - singurul folositor în totalitate -, avînd ca ţintă caracteristicile statice şi dinamice ale unui stadiu de dezvoltare a limbii, procură mereu concluzia că, oricît de rudimentar ar fi, simpla existenţă a acestuia este în măsură să probeze funcţionalitatea şi eficienţa acelui stadiu evolutiv[1], văzut ca moment ultim în evoluţia acelei limbi[2]. Din acest motiv este productiv ca privirea retrospectivă să se constituie în punctul de plecare al unui demers epistemologic, întemeiat apoi pe calea prospectivă, demers lipsit de componenta axiologică.

[1] Motivul este unul esenţial întrucît funcţia de comunicare şi cunoaştere a limbii este fundamentală.
[2] Din acea perspectivă şi în acel moment, ceea ce urmează, viitorul, nu există mai mult decît orice virtualitate.

BDD-B2-02 © 2005 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.239 (2026-11-04 18:46:18 UTC)